

نقش تعهدات خانوادگی و عوامل فردی- محیطی بر میزان مشارکت زنان در ورزش

ستاره اسکندری^۱ - سارا قامتی^{۲*} - سارا کشکر^۳

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، ایران ۲. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران ۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران
(تاریخ دریافت : ۱۴۰۲/۱۳/۱۵ ، تاریخ تصویب : ۱۴۰۳/۰۶/۰۷)

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش تعهدات خانوادگی و عوامل فردی- محیطی بر میزان مشارکت زنان در ورزش بود. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-پیمایشی بود. جامعه آماری شامل کلیه بانوان شرکت کننده در پارک بانوان شهر تهران بود که به دلیل نامشخص بودن تعداد جامعه، جهت تعیین حجم نمونه با مراجعه به آخرین سطح جدول مورگان ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری تعیین گردید. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای بود که با توجه به اهداف پژوهش و اقتباس از پژوهش‌های پیشین تدوین شد. روایی آن توسط ۱۰ نفر از اساتید و متخصصان حوزه مدیریت ورزشی که در زمینه ورزش همگانی مطالعه داشتند، مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفا کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های اسپیرمن و خی دو استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد، بین میزان مشارکت ورزشی بانوان با مسئولیت‌های نگهداری از اعضای خانواده، کمبود وقت رابطه معکوس و معناداری و بین ترغیب اطرافیان، الگوی مناسب از رسانه و گرایش به سلامت و مشارکت ورزشی بانوان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با توجه به اهمیت مشارکت ورزشی بانوان و با توجه با نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود از آنجا که بانوان در خانواده نقش‌های مضاعف و مسئولیت‌های بیشتری بر عهده دارند سیاست‌گذاران و مدیران در حوزه ورزش بانوان توجهی ویژه‌ای به موضوع ورزش بانوان داشته باشند. لذا به نظر می‌رسد راه اندازی مراکز نگهداری برای کودکان در مجموعه‌های ورزشی، تشکیل انجمن‌های ورزشی بانوان در سراهای محله و ساخت برنامه‌های ورزشی مناسب جهت تشویق و ترغیب بانوان می‌تواند راهکاری مناسب برای افزایش مشارکت آنها به فعالیت ورزشی باشد که این امر حمایت سازمان‌های اجتماعی از جمله شهرداری و صدا و سیما را می‌طلبد

واژه‌های کلیدی

اوقات فراغت، بانوان، عوامل بازدارنده، عوامل فردی و محیطی، مسئولیت خانوادگی، ورزش.

مقدمه

ورزش و تفریح سالم به عنوان یکی از صنایع بسیار مهم در کشورهای پیشرفته، عامل مؤثری در رشد و توسعه اقتصاد ملی است (۱). همچنین از دیدگاه بهداشت عمومی فعالیت بدنی یکی از مؤلفه‌های مهم در اوقات فراغت عنوان شده است (۲).

در واقع بیان شده است جامعه سالم جامعه‌ای است که اعضای آن بتوانند ضمن رفع نیازهای زندگی از طریق اشتغال متعارف، از سرگرمی‌های سالم و روابط انسانی مطلوب و شغف عاطفی نیز برخوردار باشند. جوامع مختلف در طول حیاتشان همواره با مسائل متعدد و متنوعی مواجه بوده‌اند؛ از جمله مسائلی که در دو دهه اخیر بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته (اوقات فراغت) است که با تحولات اجتماعی و پیشرفت فناوری، مسئله‌ای جدی و اثرگذار بر امور مختلف جامعه بشری به‌شمار می‌رود. (۳). مفهوم مشارکت در فعالیت بدنی اوقات فراغت^۱ (LTPA) به تمام رفتارهای مرتبط با فعالیت بدنی که افراد در زمان فراغت خود انجام می‌دهند اشاره دارد. بنابراین می‌توان گفت یکی از اجزای مهم LTPA ورزش است (۲). امروزه انواع رشته‌های مختلف ورزشی بیشتر از هر نوع فعالیت دیگری، پرکننده اوقات فراغت مردم هستند؛ به طوری که به جرئت می‌توان اظهار داشت در بعضی از کشورها ورزش از چنان جایگاهی برخوردار است که می‌توان در سرنوشت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشورها از عوامل تعیین کننده باشد (۳).

ورزش می‌تواند یکی از فعالیت‌های اوقات فراغت فعال باشد که نقش تعیین کننده‌ای در حفظ سلامت جسمی و روانشناختی افراد دارد. داشتن یک زندگی سالم مستلزم حرکت و فعالیت‌های ورزشی است (۴) فعالیت بدنی مزایای قابل توجهی برای سلامت و جلوگیری از بیماری‌های

مختلف را دارد و همچنین، یک ابزار جهت بهبود سلامت جسم و روان است (۵) همچنین نقش آن در یادگیری و تأثیرات مثبت آن بر سلامت جسم، روح، روان، حافظه، تمرکز و انگیزه قابل توجه است (۶) ارتقا فعالیت بدنی با کاهش مرگ و میر مرتبط است و می‌تواند به کاهش خطر بیماری‌های قلبی عروقی، دیابت، بیماری‌های استخوانی، بیماری‌های روانی و زوال شناختی کمک کند. از آنجایی که انتظار می‌رود سلامت جمعیت در دهه‌های آینده با افزایش سن جمعیت کاهش یابد، فعالیت بدنی تا حد امکان در سنین بالاتر برای حفظ سلامت و رفاه جمعیت اهمیت فزاینده‌ای پیدا می‌کند. با توجه به شواهد واضح از مزایای سلامتی به دست آمده از ورزش کردن، اکثر سازمان‌های بهداشتی در سراسر جهان دستورالعمل‌هایی دارند که مشارکت در فعالیت بدنی را توصیه می‌کنند (۷) طبق توصیه سازمان جهانی بهداشت به منظور نیل به اهداف سلامت جسمانی و روانشناختی همه بزرگسالان باید حداقل در طول هفته ۱۵۰ تا ۳۰۰ دقیقه فعالیت هوازی متوسط (یا فعالیت شدید معادل) را انجام دهند. همچنین برای کودکان و نوجوانان این میزان فعالیت به طور متوسط ۶۰ دقیقه فعالیت بدنی هوازی در طول روز توصیه شده است (۱). بر اساس بررسی‌های انجام شده، در جامعه ایران از کم تحرکی و پیامدهای منفی آن مانند چاقی و اضافه وزن به عنوان یک معضل جدی یاد شده و برخی مطالعات شیوع چاقی و اضافه وزن را تا ۴۵ درصد گزارش کرده‌اند (۱ و ۸). از منظر سلامت عمومی، این بی‌تحرکی گرایش به همه گیر شدن دارد و اثر اقتصادی چنین بی‌تحرکی با فشاری که بر روی جوامع و سیستم‌های سلامتی برای مدیریت بیماری‌ها مرتبط با بی‌تحرکی قرار می‌دهد، قابل ملاحظه است. اپیدمی بی‌تحرکی، موضوعی پیچیده‌ای است و می‌تواند بدون هیچ استثنا مفاهیمی را برای سازمان‌های دولتی

¹. Leisure time physical activity

درصد حضورشان در فعالیتهای ورزشی در کشورهای مختلف متفاوت است و در تمام کشورها زنان از نظر تعداد، کمتر از نیمی از مردان و پسران در فعالیتهای ورزشی فعال هستند (۱۴). همچنین ممکن است مشارکت ورزشی بانوان به دلیل اختصاص دادن زمان آنها به مسئولیتهایی که در خانه به عهده دارند، محدود بشود. برای مثال دابی و کاک^۲ (۱۹۹۰) بیان کردند مسئولیتهایی از قبیل نگهداری از فرزندان، باعث دور شدن بانوان از فعالیتهای ورزشی می شود. در جوامع سنتی از جمله نیجریه اعتقاد بر این است که بانوان پس از ازدواج الویتهای خود را به ترتیب، نگهداری از کودکان، همسر و انجام دادن تمامی مسائل مربوط به خانه قرار دهند و همچنین در خانه به مانند و فرزندان خود را بزرگ کنند (۱۵). همچنین مطالعات پیشین در مالزی در زمینه تفاوت جنسیت و قومیت نشان داده است که مردان نوجوان و جوان از بانوان مشارکت فعال تری در ورزش دارند (۱۶). دو الگوی که به خوبی شناخته شده اند این است که زنان به طور مداوم با نرخ کمتری نسبت به مردان در ورزش شرکت می کنند و اینکه مشارکت به طور مداوم با افزایش سن کاهش می یابد. به طور مثال در استرالیا نرخ مشارکت ورزشی در مردان ۴۹ درصد و در زنان ۳۲ درصد گزارش شده است. در کانادا نیز ۳۶ درصد از مردان و ۱۹ درصد از زنان کانادایی در ورزش مشارکت منظم داشته اند (۱).

تحقیقات در مورد عوامل تعیین کننده مشارکت ورزشی نشان می دهد که این الگوها جهانی نیستند. سن به طور قابل توجهی مشارکت را در همه کشورهای اروپایی پیش بینی نمی کند و زنان در برخی زمینهها به طور قابل توجهی بیشتر از مردان مشارکت می کنند (۱۷). زنان به مواردی همچون ارتباط اجتماعی، سلامتی، رفاه و روابط بین فردی را مهمتر

در سطح بین المللی و سازمان های تفریحی و ورزشی، داشته باشد (۹). توجه به این نکته اهمیت دارد که سلامت، شرطی ضروری برای ایفای نقش های اجتماعی است و همه انسان ها در صورتی می توانند فعالیت کامل داشته باشند که هم خود را سالم احساس کنند و هم جامعه آنها را سالم بدانند. از نظر تاهکوت پارسونز^۱ کسی که دچار بیماری می شود، ضمن اینکه از بر عهده گرفتن مسئولیت خود معاف می شود، از انجام تعهدات و الزامات اجتماعی نیز معذور است (۱۰) و همچنین مسئولیت پذیری به تنهایی، اشاره به حس وظیفه شناسی، پاسخ گو بودن و تعهد دارد (۱۱) بنابراین می توان گفت افراد هم در برابر خود و هم در برابر دیگران مسئولیت دارند از این رو توجه به سلامت فردی امری حیاتی محسوب می شود.

امروزه ورزش زنان به عنوان یکی از موضوعات اساسی در حیطه ورزش مطرح است که این مسئله به دلیل ویژگی جسمانی زنان است. تحقیقات نشان داده است پرداختن به ورزش و فعالیتهای بدنی در زنان، تأثیر عمیقی بر دوران بارداری، شیردهی و همچنین سلامتی در دوران کهنسالی دارد (۱۲ و ۱۳).

همچنین با توجه به اینکه از دیدگاه اسلام دو نقش اصلی و محوری زن در خانواده شامل: نقش همسری و نقش مادری است بنابراین توجه به زنان و نقش آنان در خانواده همواره مورد تأکید شریعت بوده است و کمک به اجرای صحیح هر کدام از این نقش ها می تواند کانون خانواده را به محیطی برای پیشرفت و تعالی تبدیل کند. از این رو ضرورت پرداختن به ورزش و تربیت بدنی و انجام مستمر و منظم حرکات برای زنان امری لازم و حیاتی به نظر می رسد. بر طبق آمار منتشره مرکز امور مشارکت زنان، دختران و زنان که بیش از نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می دهند، متأسفانه تاکنون که هزاره سوم را آغاز کرده ایم همچنان

². Dbie and Coakey

¹. Tahkot Parsonz

بعد خانوادگی، وضعیت اقتصادی خانواده و ترس از افت تحصیلی، و در خصوص موانع امکاناتی عدم سرمایه‌گذاری لازم در توسعه اماکن ورزشی زنان و عدم دسترسی به فضاها و سالن‌های مناسب ورزشی به‌عنوان مهمترین موانع پیش روی بانوان شناسایی شده‌است (۱۴)

کورتیس^۳ و همکاران (۲۰۰۸)، در پژوهش خود موانع مشارکت در ورزش و تفریح را موارد زیر عنوان کردند: الف) موانع ادراکی (ادراک ورزش به‌عنوان زمین‌بازی)، ب) موانع فرهنگی اجتماعی (نژاد پرستی و تبعیض، پوشش و وضعیت بدنی زنان، مسائل مذهبی و فرهنگی، مسائل مربوط به زیبایی و تصور بدنی، انتظارات و نقش جنسیتی مسئولیت‌های خانوادگی)، ج) موانع دسترسی (مشکلات زبانی، دسترسی به اماکن ورزشی، سیستم حمل و نقل، ایمنی، راحتی، دسترسی و تناسب فرهنگی اماکن ورزشی و تفریحی)، د) موانع عاطفی (بی‌علاقگی، اولویت پایین داشتن فعالیت‌های ورزشی و تفریحی از لحاظ فرهنگی)، و) موانع منابع و تسهیلاتی (کمبود زمان و منابع مالی، تعهدات کاری و خانوادگی)، ه) موانع فیزیولوژی (سن، پیری و ضعف سلامتی، آسیب‌دیدگی)، ی) موانع بین فردی (عدم اطمینان به دیگران) (۲۱). همچنین در کشورهای مسلمان مسائل اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، فشارهای روانی و جسمانی از جمله موانع شرکت بانوان در فعالیت‌های ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی شناسایی شد (۲۲). در برخی مطالعات دیگر عواملی مانند تعهد به خانواده، کمبود حمایت اجتماعی، کمبود مرکز نگهداری کودکان، خستگی، نبودن امکانات ورزشی و مرکز نگهداری کودکان در باشگاه‌های ورزشی با قیمت مناسب یا به‌صورت رایگان به‌عنوان موانع مشارکت ورزشی زنان مطرح شده‌است. همچنین بیان شده‌است که مادران نسبت به زنان دیگر -به

از سایر عواملی همچون رقابت و موفقیت که برای مردان دارای اهمیت است، می‌دانستند (۷).

تحقیقات متعددی در مورد بررسی عوامل بازدارنده بانوان از شرکت در ورزش انجام شده است که هر یک به ابعاد مختلف زندگی بانوان اشاره دارد. هاپکینز^۱ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان بررسی سیستماتیک عوامل مرتبط با مشارکت ورزشی در میان دختران نوجوان به این نتیجه رسیدند که عوامل شخصی، افراد هم‌سن، عوامل خانوادگی، اجتماعی-اقتصادی، محیطی یا عوامل دیگر طبقه بندی شدند. از بین این دسته‌ها، عوامل شخصی، از جمله ادراک از خود و پیامدهای شخصی مطلوب مرتبط با ورزش، بیشتر با مشارکت ورزشی مرتبط بودند (۱۸).

دابرووسکا گالاس^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان سطح فعالیت بدنی و عزت نفس در زنان میانسال به این نتیجه رسیدند که سطح فعالیت بدنی می‌تواند با عزت نفس مرتبط باشد. زنان میانسال با سطح فعالیت بدنی بالاتر، عزت نفس بهتری داشتند (۱۹).

بابازاده و نجف‌زاده (۱۴۰۰) در مطالعه خود که به بررسی رابطه ارزش‌ها و سبک زندگی با مشارکت ورزشی زنان پرداختند اظهار نمودند بین ارزش‌ها و سبک زندگی با مشارکت ورزشی زنان رابطه معنادار وجود دارد (۲۰).

برخی مطالعات دیگر نیز موانع اجتماعی، فرهنگی، شخصی، خانوادگی و امکاناتی را از جمله موانع مشارکت ورزشی زنان برشمرده‌اند که از مهمترین موانع اجتماعی، عدم توجه مسئولین به ورزش بانوان و عدم حمایت مراکز آموزشی همانند دانشگاه از مسائل ورزشی برشمرده شده است. در خصوص موانع فرهنگی، وجود فرهنگ مرد محوری در جامعه ورزش و رعایت شئون اسلامی و حفظ حجاب، در حیطه موانع شخصی، کمبود وقت و نداشتن انگیزه لازم، در

³. Cortis

¹. Hopkins

². Dąbrowska-Galas

اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که زنان به‌واسطه شرایط وجود در جامعه و استفاده از تکنولوژی نوین در فرایند زندگی، کمتر به فعالیت‌های ورزشی می‌پردازند. سلامت زنان زیربنای سلامت خانواده است و مشارکت آنان در تأمین، حفظ و ارتقای سلامت جامعه غیرقابل‌انکار است. زنان می‌توانند با مشارکت فعال خود در زمینه‌های مختلف ورزشی و به‌ویژه ورزش‌های همگانی الگوی مناسب ترویج فعالیت بدنی برای سایر افراد خانواده به‌ویژه نوجوانان و جوانان باشند (۲۰).

از طرفی در سال‌های اخیر به‌ویژه پس از دوران اپیدمی کرونا (۲۰۲۰). محدودیت‌های ناشی از ویروس کرونا تأثیر بسیار زیادی بر مشارکت ورزشی و فعالیت‌های همه افراد داشت و در حوزه مشارکت و برنامه ریزی‌های ورزشی مشکلات بیشتری را ایجاد کرد. به طوری که در مرداد ۱۴۰۱ طبق اظهارات رئیس وقت فدراسیون ورزش همگانی براساس وضع موجود و آمار ۷۰ درصدی در کم‌تحركی، وضعیت پیش بینی کم‌تحركی در ایران در سال ۱۴۰۵ در بخش مردان ۷۶ درصد و در بخش بانوان به ۸۳ درصد افزایش می‌یابد (۱). بنابراین با توجه به مشکلات مربوط به مشارکت ورزشی زنان و همچنین با عنایت به اینکه زنان به دلیل مسئولیت‌های و نقش‌های فردی و خانوادگی کمتر قادر به شرکت در فعالیت‌های ورزشی هستند این مطالعه با هدف بررسی ارتباط بین تعهدات خانوادگی و عوامل فردی- محیطی بر میزان مشارکت زنان در ورزش انجام شد.

روش‌شناسی

روش انجام این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی بود و داده‌های آن به‌شکل میدانی جمع‌آوری گردید. جامعه آماری پژوهش شامل بانوان شرکت‌کننده در پارک بانوان شهر تهران بود که به‌دلیل نامشخص بودن تعداد جامعه،

دلیل مسئولیت بیشتری که به عهده دارند- سطح فعالیت بدنی کمتری دارند (۲۳).

همچنین کیانی سلمی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان بررسی و تبیین الگوی گذران اوقات فراغت، سنجش نگرش‌ها و شناسایی موانع در فضاهای گردشگری فراغتی ویژه بانوان (نمونه موردی: کاشان) به این نتیجه رسیدند که بانوان کاشانی نگرش مثبتی به‌شکل‌گیری فضاهای فراغتی ویژه بانوان داشته و بیان کرده‌اند اگر در نزدیکی محل زندگی‌شان، پارک مخصوص بانوان احداث شود حتماً برای گذران اوقات فراغت که مبتنی بر فعالیت است به آنجا مراجعه خواهند کرد (۲۴).

حسینی و همکاران نیز (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی موانع انجام فعالیت‌های ورزشی در زمان اوقات فراغت بانوان ایرانی به این نتیجه رسیدند که عدم انجام فعالیت ورزشی بانوان با تأثیر ۰/۵۳۴ بیشترین تأثیر را بر نامناسب بودن گذران اوقات فراغت در بین بانوان دارا می‌باشد. بنابراین به‌منظور غنی‌سازی زمان اوقات فراغت بانوان توجه به موانع فعالیت ورزشی آنان ضروری می‌باشد (۲۵).

با توجه به پیشینه پژوهش، زن و مرد، در هر گروه سنی که باشند می‌توانند بر حسب نیاز و توان خود از ورزش بهره‌مند شوند و به اهداف خود در سایه ورزش دست یابند. در اسلام نیز بر ضرورت انجام دادن فعالیت بدنی تأکید شده است و با توجه به اینکه از دیدگاه مقام معظم رهبری اهمیت ورزش همگانی ضروری است و آن را برای همه لازم می‌دانند و در بیانات ایشان به پرداختن به ورزش تأکید شده است: اگر بخواهید جسم را به قدرت، به زیبایی، به توانایی، به بروز قدرت‌ها و استعدادهای گوناگون برسانید باید ورزش کنید.

همچنین با توجه به نقش زنان در جامعه و به‌خصوص نقش تربیتی آنان در تربیت فرزندان و الگوپذیری فرزندان از آنان، توجه به ورزش زنان و به طبع آن سلامت آنان از

انگیزشی، عوامل اقتصادی خانواده بود. همچنین، روایی صوری آن توسط ۱۰ نفر از اساتید و متخصصان حوزه مدیریت ورزشی که در زمینه ورزش همگانی مطالعه داشتند، بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. علاوه بر این، همچنین، روایی سازه با استفاده از آزمون تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفا کرونباخ استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های اسپیرمن و خی دو استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج یافته‌های توصیفی جمعیت شناختی نمونه‌های آماری در جدول ۱ نشان داده شده است.

جهت تعیین حجم نمونه با مراجعه به آخرین سطح جدول مورگان ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری تعیین گردید. از آنجا که در هر پژوهش پیمایشی، امکان مخدوش بودن پرسشنامه‌های پژوهش وجود دارد، به همین دلیل تعداد ۴۲۰ پرسش‌نامه توزیع گردید. ابزار اندازه‌گیری پژوهش، پرسش‌نامه محقق ساخته که با توجه به اهداف پژوهش و اقتباس از پژوهش‌های پیشین تدوین شد، با تعداد ۳۹ سؤال و شامل هفت گویه، از جمله مسئولیت‌های خانوادگی، مسئولیت‌های مربوط به فرزندان، مسئولیت حفظ ارتباطات اجتماعی، مدیریت اوقات فراغت خانواده، عوامل مربوط به هزینه و زمان و اماکن ورزشی، عوامل

جدول ۱. یافته‌های توصیفی نمونه‌های پژوهش

۳۴ (۸/۵)	مجرد	وضعیت تاهل
۳۶۶ (۹۱/۵)	متاهل	
۸۵ (۲۱/۳)	۲۰-۳۰	سن
۱۳۹ (۳۴/۸)	۳۱-۴۰	
۱۱۶ (۲۹/۰)	۴۱-۵۰	
۵۲ (۱۳)	۵۱-۶۰	
۸ (۲/۰)	۶۱-۷۰	شغل
۱۲۶ (۳۱/۵)	دولتی	
۳۵ (۸/۸)	آزاد	
۲۳۳ (۸۵/۳)	خانه‌دار	تحصیلات
۶ (۱/۵)	بدون پاسخ	
۱۸۱ (۴۵/۳)	دیپلم و یا پایین‌تر	
۱۵۷ (۳۹/۳)	کاردانی یا کارشناسی	
۶۲ (۱۵/۵)	کارشناسی ارشد یا دکتری	
۴۳ (۱۰/۸)	یک بار	مشارکت در ورزش
۱۱۳ (۲۸/۲)	دو بار	
۶۰ (۱۵/۰)	مرتب	
۱۰۳ (۲۸/۵)	نامرتب	
۷۹ (۱۹/۸)	هرگز	

دو بار در هفته در فعالیتهای ورزشی مشارکت داشتند. همچنین، ۲۸/۲ درصد از نمونه‌های تحقیق دو بار در هفته، و ۱۹/۸ درصد از نمونه‌ها فعالیت ورزشی نداشتند، ۲۵/۸ درصد به‌طور نامرتب و ۱۵ درصد به‌صورت مرتب به فعالیتهای ورزشی می‌پرداختند.

با توجه به توزیع غیر نرمال متغیرها ($P < 0/05$)، جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های ناپارامتریک اسپیرمن استفاده شد و همچنین جهت مقایسه عوامل فردی و محیطی از آزمون خی دو استفاده شد.

یافته‌های توصیفی این تحقیق نشان می‌دهد که ۹۱/۵ درصد متاهل و ۳۴/۸ درصد بین سنین ۳۱-۴۰ بودند. همچنین، ۵۸/۸ درصد نمونه مورد نظر خانه‌دار، ۳۱/۵ درصد شاغل در بخش دولتی، ۸/۸ درصد شاغل در بخش آزاد و ۱/۵ درصد بدون پاسخ بودند. ۴۵/۳ درصد با تحصیلات دیپلم و پایین‌تر، ۳۹/۳ درصد دارای مدرک کاردانی و یا کارشناسی و ۱۵/۵ درصد دارای مدرک ارشد و یا دکتری بودند. ۱۵/۵ درصد از نمونه‌های مورد نظر بدون فرزند، ۶۶ درصد دارای دو فرزند و ۱۸/۵ درصد بیشتر از سه فرزند داشتند. در نهایت ۲۸/۲ درصد از نمونه مورد نظر

جدول ۲. خلاصه یافته‌های آزمون اسپیرمن جهت سنجش رابطه متغیرهای مسئولیت‌های خانه و خانواده با میزان مشارکت ورزشی

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی	P مقدار	رابطه یا عدم وجود رابطه
مسئولیت نگهداری از اعضای خانواده	-۰/۱۶۱	۰/۰۰۱	وجود رابطه
وظایف خانه‌داری	۰/۰۲۴	۰/۶۳۷	عدم وجود رابطه
کمک به در آمد خانواده	-۰/۰۷۰	۰/۱۶۳	عدم وجود رابطه
رسیدگی به امور درسی فرزندان	-۰/۰۶۰	۰/۲۳۲	عدم وجود رابطه
وظیفه صلح‌رحم	-۰/۰۸۵	۰/۰۹۱	عدم وجود رابطه
برنامه ریزی اوقات فراغت با خانواده	-۰/۰۲۱	۰/۶۷۶	عدم وجود رابطه

فرزندان، وظیفه صلح‌رحم و برنامه‌ریزی اوقات فراغت با خانواده با میزان مشارکت بانوان به ورزش رابطه معناداری مشاهده نشد.

همان طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، بین مسئولیت نگهداری از فرزندان و میزان شرکت بانوان در ورزش ارتباط معکوس و معنی‌داری مشاهده شد. همچنین بین وظایف خانه‌داری، کمک به در آمد خانواده، رسیدگی به امور درسی

جدول ۳. خلاصه یافته‌های آزمون اسپیرمن جهت سنجش رابطه متغیرهای عوامل فردی و محیطی با میزان مشارکت ورزشی

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی	P مقدار	رابطه یا عدم وجود رابطه
نمایش الگوهای تناسب اندام از رسانه	۰/۱۴۰	۰/۰۰۵	وجود رابطه
ترغیب اطرافیان	۰/۱۱۰	۰/۰۰۲	وجود رابطه
گرایش به سلامت	۰/۲۴۰	۰/۰۰۱	وجود رابطه
کمبود وقت	-۰/۱۶۳	۰/۰۰۱	وجود رابطه
عدم مطلوبیت اماکن ورزشی	-۰/۰۹۱	۰/۰۷۰	عدم وجود رابطه
وضعیت اقتصادی خانواده	-۰/۰۶۵	۰/۱۹۵	عدم وجود رابطه

رابطه معکوس و معنی‌داری مشاهده شد. همچنین بین عدم مطلوبیت اماکن ورزشی و وضعیت اقتصادی خانواده با میزان مشارکت بانوان به ورزش رابطه معناداری مشاهده نشد.

همان طور که در جدول ۳ مشاهده می‌کنید بین نمایش الگوهای تناسب اندام از رسانه، ترغیب اطرافیان و گرایش به سلامت با میزان مشارکت ورزشی بانوان رابطه مثبت و معنی‌داری مشاهده شد و بین متغیر کمبود وقت و میزان مشارکت ورزشی

جدول ۴. مقایسه میزان مشارکت ورزشی با میزان تحصیلات، سن، تعداد فرزندان و شغل همسر

سطح معنی‌داری	درجه آزادی	خی دو	میزان مشارکت ورزشی
۰/۰۸۶	۱۰	۱۶/۵۱۶	با توجه به تحصیلات
۰/۲۱۹	۲۰	۲۴/۵۴۳	با توجه به سن
۰/۰۰۱	۱۵	۶۶/۸۳۴	با توجه به شغل همسر
۰/۰۰۹	۱۰	۲۳/۴۱۰	با توجه به تعداد فرزند

آینده، هدف از این پژوهش بررسی نقش تعهدات خانوادگی و عوامل فردی- محیطی بر میزان مشارکت زنان در ورزش بود و با توجه به اینکه یکی از مولفه‌های مسئولیت‌های خانوادگی، مسئولیت نگهداری از اعضای خانواده بود، با بررسی یافته‌های پژوهش این نکته مشخص شد که بین کمبود وقت و مسئولیت‌های نگهداری از اعضای خانواده و میزان مشارکت بانوان رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. یعنی هر چقدر مسئولیت‌های بانوان در خانه و خانواده بیشتر باشد میزان مشارکت آنها در فعالیت ورزشی کم می‌شود. مومتمنی (۱۳۹۱) ترس زنان از افت تحصیلی فرزندانشان را در بعد خانوادگی مهمترین مانع مشارکت ورزشی بانوان معرفی کرد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد (۱۴). مسئولیتی که زنان در خانه به عهده دارند، می‌تواند به‌عنوان یکی از موانع مشارکت ورزشی زنان برشمرده شود. در برخی مطالعات دیگر نیز اظهار شده‌است که مادران نسبت به سایر بانوان به دلیل مشغله‌های کاری مربوط به فرزندانشان سطح فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی کمتری دارند (۲۳).

این یافته‌ها با پژوهش حاضر همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت با توجه به اینکه در فرهنگ ایرانی اسلامی نقش زنان در خانواده همواره برجسته است و نقش

با توجه به جدول ۴، به نتایج بین میزان مشارکت بانوان با توجه به تعداد فرزندان و شغل همسران اختلاف معنی‌داری مشاهده شد. زنانی که یک یا دو فرزند دارند و زنانی که همسرانشان شغل دولتی دارند بیشتر از بقیه افراد در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند و جز ورزشکارانی هستند که از باشگاه‌ها استفاده می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر به‌ویژه در دوران اپیدمی کرونا (۲۰۲۰) و پس از آن در حوزه مشارکت و برنامه ریزی‌های ورزشی مشکلاتی ایجاد شده‌است. به طوری‌که در مرداد ۱۴۰۱ طبق اظهارات رئیس وقت فدراسیون ورزش همگانی براساس وضع موجود و آمار ۷۰ درصدی در کم‌تحرکی، وضعیت پیش بینی کم‌تحرکی در ایران در سال ۱۴۰۵ در بخش مردان ۷۶ درصد و در بخش بانوان به ۸۳ درصد افزایش می‌یابد (۱). نحوه مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی مسئله پیچیده‌ای است که عوامل زیادی در آن دخالت دارند (۱۴) که این را می‌توان ناشی از مسئولیت‌های خانوادگی و موانع فرهنگی و سایر موانعی که وجود دارد تلقی کرد. با توجه به اهمیت نقش زنان در ساختار جامعه و همچنین به‌عنوان مادران و پرورش دهندگان نسل‌های

ساده مانند پیاده‌روی و یا دویدن‌ها آرام هستند مسئله مجهز نبودن سالن‌ها و ورزشی نسبت به سایر موانع در اولویت نباشد.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد بین نمایش الگوهای تناسب اندام از رسانه، ترغیب اطرافیان و گرایش به سلامت با مشارکت ورزشی رابطه معنی‌داری وجود دارد. الگوهای تناسب اندام از رسانه، ترغیب اطرافیان و گرایش به سلامتی در بانوان یک نوع نگرش مثبت در فرد نسبت به مشارکت ورزشی ایجاد می‌کند. به عبارتی وقتی فرد گرایش بالایی به سلامت داشته‌باشد رفتارهای سلامت‌آفرین در وی تقویت می‌شود و فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی نیز از جمله رفتارهای مرتبط به سلامتی است که پشتوانه علمی متعددی دارد. همچنین ترغیب اطرافیان و الگوهای رسانه‌ها نیز همین بر نگرش افراد نسبت به مشارکت در ورزش اثر می‌گذارند. این یافته نشان از اهمیت نگرش ورزشی در مشارکت ورزشی بانوان دارد. همسو با یافته اهمیت نگرش در مشارکت ورزشی می‌توان به پژوهش سعادت‌ی فرد و همکاران (۱۴۰۲) اشاره نمود. در مطالعه آنان بیان شده است بین نمایش الگوهای تناسب اندام از رسانه و مشارکت ورزشی ارتباط معناداری وجود دارد. رسانه به‌عنوان ابزاری قوی می‌تواند در ایجاد فرهنگ ورزش در اجتماع بسیار تأثیرگذار باشد و لازم است فرهنگ‌سازی از طریق تبلیغات ورزش زنان در اماکن عمومی (رسانه، پارک‌ها، اتوبوس‌های شهری و...)، الگوسازی زنان ورزشی موفق در رسانه و استفاده تبلیغاتی از آنها در دستورکار قرار گیرد (۲۶). همچنین، در مطالعه مستحفظی‌ان و همکاران (۱۴۰۰) بیان شده‌است حمایت رسانه‌ای یکی از راهبردها و اقدامات مؤثر بر کیفی سازی اوقات فراغت زنان و دختران در خانواده با رویکرد مبتنی بر فعالیت‌های جسمانی است (۲۷). بنابراین با ایجاد نگرش مشارکت ورزشی می‌توان تا حدودی مسئله تجهیز نبودن اماکن را پوشش داد و احتمال شرکت در

همسری و نقش مادری برای زنان مسئولیت مضاعفی در محیط خانواده ایجاد می‌کند و طبیعی است که وقت بیشتری را از بانوان می‌گیرد. بنابراین این نقش‌ها مسئولیت‌پذیری زنان را در خانواده افزایش می‌دهد و حس وظیفه‌شناسی، پاسخ‌گو بودن و تعهد در زنان افزایش می‌یابد (۱۱). بنابراین مسئولیت‌نگهداری از اعضای خانواده تعهد بیشتری در مادران و همسران ایجاد می‌کند و همین امر سبب می‌شود که زنان جهت انجام سایر فعالیت‌های فراغتی خود مانند مشارکت ورزشی با کمبود وقت مواجه شوند.

همچنین، نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد بین عدم مطلوبیت اماکن ورزشی و وضعیت اقتصادی خانواده با مشارکت ورزشی رابطه معنی‌داری مشاهده نشده است. در مطالعه موتمنی (۱۳۹۱) بیان شده‌است که کمبود وقت و مشغله کاری به‌عنوان مانع شخصی، وضعیت اقتصادی خانواده‌ها به‌عنوان مهمترین مانع خانوادگی و عدم سرمایه‌گذاری در توسعه اماکن ورزشی بانوان و عدم دسترسی به سالن‌های مناسب ورزشی بانوان به مهمترین موانع پیش روی آنان به‌منظور انجام فعالیت‌های ورزشی است (۱۴) که با یافته این مطالعه ناهمسو است. علاوه بر این در پژوهش حسینی و همکاران (۱۳۹۲) کمبود سالن‌های ورزشی و همچنین کمبودها در امکانات سالن‌های موجود و همچنین نداشتن برنامه مشخص در زمینه اوقات فراغت بانوان از مهم‌ترین موارد در بین موانع مدیریتی و تسهیلاتی بود (۲۵) که با پژوهش حاضر ناهمسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت کمبود سالن‌های ورزشی با عدم مطلوبیت اماکن ورزشی متفاوت است. شاید بتوان عدم مطلوبیت اماکن ورزشی را با کمبودها در امکانات سالن‌های موجود مترادف دانست. البته که سالن‌های مجهزتر انگیزه بیشتری را در مشارکت ورزشی زنان ایجاد می‌کند. اما به نظر می‌رسد این مسئله جنبه نگرشی داشته‌باشد و برای بانوانی که ورزش‌های ساده‌تر انجام می‌دهند و یا اغلب به‌دنبال فعالیت بدنی

سراها و همچنین فراهم آوردن تسهیلاتی جهت نگهداری از فرزندان به مشارکت هر چه بالاتر بانوان کمک کرد. همچنین پیشنهاد می‌شود صدا و سیما با افزایش آگاهی و با تولید برنامه‌های تلویزیونی مرتبط با سلامت و همچنین نشان دادن الگوهای موفق در عرصه ورزش، زنان را به مشارکت در این عرصه تشویق نمایند. علاوه بر این، به وزارت ورزش و جوانان پیشنهاد می‌شود با تعیین سهم بودجه برای ورزش بانوان موجبات ارتقا و توسعه ورزش بانوان را فراهم آورد. همچنین پیشنهاد می‌شود در پست‌های مدیریتی ارشد مرتبط با اوقات فراغت و ورزش همگانی از تخصص بانوان بهره‌مند شوند چرا که آنها از مشکلات و خواسته‌های بانوان مطلع هستند و می‌توانند در جهت برنامه‌ریزی آن نقش به‌سزایی داشته‌باشند.

فعالیت بدنی بانوان را بالا برد. همچنین بین مشارکت ورزشی بانوان و شغل همسرانشان و همچنین تعداد فرزندان رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. بانوانی که همسرانشان شغل آزاد داشتند در مقایسه با دیگر گروه‌های شغلی کمتر در فعالیتهای ورزشی مشارکت دارند. این می‌تواند به دلیل زمان کاری نامناسب همسرانشان باشد که می‌توان برای باشگاه‌ها و اماکن ورزشی زمان منعطف در نظر گرفت و یا برنامه‌های تلویزیونی ورزشی جهت تمرین ورزشی ساخته شود.

همان‌طور که بیان شد، ورزش یکی از بهترین عوامل در ارتقای سطح فرهنگ عمومی است و به‌عنوان یک نیاز جسمی و روحی در جوامع مختلف مطرح است و باید به این پدیده اجتماعی به‌عنوان یک ارزش نگریسته شود. همچنین با توجه به اینکه بیش از نیمی از جمعیت کشورهای مختلف را زنان تشکیل می‌دهند و به اذعان همه روانشناسان اجتماعی و کارشناسان فن جامعه سالم بر پایه خانواده‌ی سالم بنا نهاده شده می‌شود و رکن اصلی خانواده را نیز زنان و مادران تشکیل می‌دهند بنابراین برنامه ریزی و مدیریت فعالیتهای ورزشی بانوان از دیدگاه‌های مختلف باید از ظرافت و روش‌های ویژه‌ای برخوردار باشد.

با توجه به اهمیت مشارکت ورزشی زنان و با توجه با نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و مدیران در حوزه ورزش بانوان که در خانواده نقش‌های مضاعف و مسئولیت‌های بیشتری بر عهده دارند توجهی ویژه‌ای داشته‌باشند. به همین منظور پیشنهاد می‌شود سازمان‌های متولی ورزش از جمله شهرداری، فدراسیون‌های ورزشی در جهت تقویت مشارکت بانوان در ورزش برای مادران یارانه‌های ورزشی قرار دهند. با توجه به مسئولیت‌های بانوان می‌توان با تغییر عوامل ساختاری و همچنین اجرایی همچون همایش‌های پیاده‌روی، تشکیل انجمن‌های ورزشی، ساعات منعطف کلاس‌های ورزشی در فرهنگ

References

1. Roshanzamir, M., Eskandari, S., & Sedighi, A. (2022). Investigate the coronavirus damage to the marketing mix in sport with an emphasis on distribution and promotion. *Sport Management Studies*, 14(74), 249-272.
2. Eime R, Harvey J, Charity M, Westerbeek H. Longitudinal trends in sport participation and retention of women and girls. *Frontiers in sports and active living*. 2020 Apr 16;2:39.
3. pourzabih sarhamami, K., Azizian Kohan, N., Zare Abandansari, M. Improving the quality of Leisure Time of women and girls in the family with an approach based on physical and sports activities. *Tourism and Leisure Time*, 2023; 8(15): 183-196. doi: 10.22133/tlj.2023.421230.1122
4. Hulsteen RM, Smith JJ, Morgan PJ, Barnett LM, Hallal PC, Colyvas K, Lubans DR. Global participation in sport and leisure-time physical activities: A systematic review and meta-analysis. *Preventive medicine*. 2017 Feb 1;95:14-25.
5. Wilhelmsson A, Roos M, Hagberg L, Wengström Y, Blomberg K. Motivation to uphold physical activity in women with breast cancer during adjuvant chemotherapy treatment. *European Journal of Oncology Nursing*. 2017 Aug 1;29:17-22.
6. Gayles JG, Hu S. The influence of student engagement and sport participation on college outcomes among division I student athletes. *The Journal of Higher Education*. 2009 May 1;80(3):315-33.
7. Stenner BJ, Buckley JD, Mosewich AD. Reasons why older adults play sport: A systematic review. *Journal of sport and health science*. 2020 Dec 1;9(6):530-41.
8. Rahmani A, Sayehmiri K, Asadollahi K, Sarokhani D, Islami F, Sarokhani M. Investigation of the prevalence of obesity in Iran: a systematic review and meta-analysis study. *Acta Medica Iranica*. 2015 Oct 27:596-607.
9. Cunningham C, O'Sullivan R, Caserotti P, Tully MA. Consequences of physical inactivity in older adults: A systematic review of reviews and meta-analyses. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*. 2020 May;30(5):816-27.
10. Alibalaie, M. The Relationship between General Health and Attribution Style and its Comparison in Female and Male Freshman and Senior Students in Different Fields. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 2015; 4(2): 145-156.
11. Youniss J, Yates M. *Community service and social responsibility in youth*. University of Chicago Press; 1997 Aug 18.
12. Downs DS, Chasan-Taber L, Evenson KR, Leiferman J, Yeo S. Physical activity and pregnancy: past and present evidence and future recommendations. *Research quarterly for exercise and sport*. 2012 Dec 1;83(4):485-502.
13. Gregg EW, Cauley JA, Stone K, Thompson TJ, Bauer DC, Cummings SR, Ensrud KE, Study of Osteoporotic Fractures Research Group, Study of Osteoporotic Fractures Research Group. Relationship of changes in physical activity and mortality among older women. *Jama*. 2003 May 14;289(18):2379-86.

14. Motameni, A., Hemati, A., Moradi, H. Identifying and prioritizing the barriers for women's sports activities. *Sport Management Studies*, 2014; 6(24): 111-130.
15. Elendu IC, Okanezi B. Overcoming limitations of women's involvement in sports and physical exercises in Nigeria: Implications for national productivity and economy. *Journal of Education and Practice*. 2013;4(4):137-42.
16. Chiu LK, Yusof MM, Fauzee MS, Othman AT, Aman MS, Elumalai G, Ali HM. Examining sport and physical activity participation, motivations and barriers among young Malaysians. *Asian Social Science*. 2016 Jan 1;12(1):159.
17. Volf K, Kelly L, García Bengoechea E, Casey B, Gelius P, Messing S, Forberger S, Lakerveld J, Den Braver NR, Zukowska J, Woods C. Evidence of the impact of sport policies on physical activity and sport participation: a systematic mixed studies review. *International journal of sport policy and politics*. 2022 Oct 2;14(4):697-712.
18. Hopkins CS, Hopkins C, Kanny S, Watson A. A systematic review of factors associated with sport participation among adolescent females. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022 Mar 12;19(6):3353.
19. Dąbrowska-Galas M, Dąbrowska J. Physical activity level and self-esteem in middle-aged women. *International journal of environmental research and public health*. 2021 Jul 8;18(14):7293.
20. Babazadeh N, Najafzadeh M. The relationship between values and lifestyle with women's sports participation. *Sociology and lifestyle management*. 2021 Sep 19;7(17):70-91.
21. Cortis N, Sawrikar P, Muir K. Participation in sport and recreation by culturally and linguistically diverse women: Stakeholder consultation report. *Social Policy Research Centre*; 2008.
22. Marwat MK, Zia-ul-Islam S, Waseem M, Khattak H, BiBi S. Sport performance of Muslim women and different constraints in their way to participation in sport. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2014 Aug;4(10):208-14.
23. Dlugonski D, Das BM, Martin T. Increasing collective efficacy for physical activity: Design and rationale of Moms UNITE for Health. *Contemporary clinical trials*. 2015 Nov 1;45:233-8.
24. Kiani Salmi, S. Investigating and Explaining the Model of Spending Leisure Time, Measuring Attitudes and Identifying Barriers in Leisure Tourism Spaces for Women (Case study: Kashan). *journal of policing & social studies of women & family (pssw)*, 2020; 8(2): 493-522.
25. Helen Hosseini, Emadi Mehdi, Elaha Shafipour, Mohammadkhani Fereshte. Investigating the obstacles to doing sports activities during Iranian women's free time. 2012. Available from: <https://sid.ir/paper/841824/fa>
26. SAADATIFARD, E., javadipour, M., Honari, H., saffari, M., zareian, H. The pattern of Women's recreational Sports in Iran. *Research on Educational Sport*, 2021; 9(22): 187-216. doi: 10.22089/res.2019.6565.1565

27. mostahfezian M, Rahbari S, Movahed M A, Nasr Isfahani D. Improving the leisure time of women and girls in the family with an approach based on physical activity in Isfahan province (model presentation). jsmas 2021; 2 (6) :1-24.

URL: <http://jsmas.modares.ac.ir/article-9-55944-fa.html>

The role of family responsibilities and personal-environmental factors on the level of women participation in sports

Setare Eskandari¹ - Sara Ghamati*² - Sara Keshkar³

1. PhD in sport management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran 2. Master of Science, Spor Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran 3. Associate Professor, Spor Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
(Received:2024/03/05;Accepted:2024/08/28)

Abstract

The purpose of this study was to investigate the role of family responsibilities and personal-environmental factors in the level of female participation in sports in Tehran. This study constitutes applied research with a descriptive survey approach. The study population consisted of women participating in women's parks in Tehran. Due to the diversity of the research communities, 384 people were selected to determine the sample size by referring to the final level of the Morgan's table. The data collection tool was a researcher-made questionnaire, which was designed based on the research objectives and adapted from previous studies. The validity of the questionnaire was confirmed by 10 academics and specialists in the field of sports management who studied sports participation. Its reliability was confirmed using Cronbach's alpha (0.80). The data was analyzed using Spearman and chi-square tests. The findings of the research showed that there is an inverse and significant relationship between the rate of sports participation of women and the responsibilities of taking care of family members, and lack of time. There is a positive and significant relationship between encouragement from others, a suitable role model from the media, and the tendency towards health and sports participation of women. Considering the issue of women's sports participation and according to the results of the present study, it is suggested that policymakers and managers in the field of women's sports, who have double roles and more responsibilities in the family, are responsible for paying special attention. Therefore, it seems that the establishment of maintenance centers for children in sports complexes, the formation of women's sports associations in neighborhoods, and the development of appropriate sports programs to encourage women's participation can help as practical strategies to improve their involvement in sports activities. This can be supported by societal institutions, including the municipality and the Islamic Republic of Iran Broadcasting.

Keyword

Exercise, , Family Responsibility, leisure time, personal and Environmental Factors, Restrictive Factors, Women.

* Corresponding Author: Email: saraghamt@gmail.com